หนังสือชุด

ครูปฐมวัย หัวใจแม่

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

โครงการสื่อสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้อย่างองค์รวม (ครูหัวใจใหม่) สถาบันอาศรมศิลป์

หนังสือชุด
ครูปฐมวัย หัวใจแม่

โครงการสื่อสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้อย่างองค์รวม (ครูหัวใจใหม่)
โครงการความร่วมมือระหว่างกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ และ สถาบันอาศรมศิลป์

ชื่อหนังสือ **แม่ครูพาทำสวน**
จัดทำโดย สำนักพิมพ์สานอักษร โรงเรียนรุ่งอรุณ

บรรณาธิการ	เกื้อกมล นิยม
เรื่อง	
ข้อมูล	ส่วนสื่อสารองค์กร โรงเรียนรุ่งอรุณ
เรื่อง	นันทิยา ตันศรีเจริญ
ภาพ	
ภาพถ่าย	ส่วนสื่อสารองค์กร โรงเรียนรุ่งอรุณ
ภาพประกอบ	อรุณโรจน์ รัตนพันธ์
ออกแบบจัดรูปเล่ม	อรุณโรจน์ รัตนพันธ์
พิสูจน์อักษร	ศิริลักษ์ พุทธโคตร
เผยแพร่	ตุลาคม ๒๕๖๑

ขอบคุณที่ปรึกษาด้านข้อมูล

- อาจารย์อภิสิรี จรัลชวนะเพท ผู้ก่อตั้งโรงเรียนอนุบาลบ้านรัก
- คณะครูอนุบาล โรงเรียนรุ่งอรุณ

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ โดย กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

คำนำ

ช่วงปฐมวัย เป็นช่วงวัยที่สำคัญของการบ่มเพาะ และวางรากฐานสำคัญของชีวิต ที่จะนำไปสู่การพัฒนาทั้งด้านกาย ใจ สติปัญญา และสังคมที่สมดุล

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งจะเกิดประสิทธิภาพ และมีคุณภาพได้ก็ต่อเมื่อมีผู้ใหญ่ที่แวดล้อมเด็ก ทั้ง พ่อ แม่ ครู เข้าใจในธรรมชาติเด็กอย่างแท้จริง

แล้วครู หรือ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ทำอะไรหรืออย่างไรได้บ้าง?

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ยินดีและวางใจที่**สถาบันอาศรมศิลป์** ซึ่งมีภาคีเครือข่ายการทำงานด้านการศึกษาอย่างยาวนาน รับผลิตหนังสือชุด *“ครูปฐมวัยหัวใจแม่”* ทั้ง ๗ เล่มนี้ พร้อมสื่อวีดิทัศน์อีก ๑๐ ตอน ควบคู่กันไป ซึ่งเปรียบเสมือนคู่มือ ที่รวบรวมทั้งหลักการและวิธีการ เอาไว้อย่างครบถ้วน ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วย เพื่อให้ผู้ใหญ่ได้นำไปใช้ได้ง่าย ไม่ซับซ้อน และถูกต้องตามหลักพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ซึ่งหนังสือ ๗ เล่มนี้ ประกอบไปด้วย ชุดกิจวัตรประจำวัน รากฐานการงานที่สำคัญเพื่อพัฒนาเด็ก (เล่ม ๑.แม่ครูพาทำงานครัว เล่ม ๒.แม่ครูพาทำงานบ้าน เล่ม ๓. แม่ครูพาทำงานสวน เล่ม ๔. แม่ครูพาคิดอ่านเขียน เล่ม ๕. แม่ครูพาเล่น) ชุดเพื่อพัฒนาครูและผู้ปกครอง (เล่ม ๖. ห้องเรียนพ่อแม่เลี้ยงลูกวิถีไทย และเล่ม ๗. แม่ครูหัวใจใหม่)

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าสื่อชุดนี้จะช่วยให้สังคมตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลเด็กตามพัฒนาการ และกระตุ้นให้ผู้ใหญ่เปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ตามวัยอย่างเป็นธรรมชาติ เรียนรู้ที่จะพึ่งพาตนเอง มีสุขภาพแข็งแรง มีความมั่นคงทางอารมณ์ และจิตใจ

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่หนังสือชุดนี้ ขอบคุณภาคีเครือข่ายที่ร่วมแรงร่วมใจผลิตงานอันเป็นประโยชน์ไม่เพียงต่อวงการการศึกษา แต่ยังเป็นประโยชน์ต่อสังคมในวงกว้างอีกด้วย

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

คำนำ

หนังสือครูปฐมวัย....หัวใจแม่ หลอมรวมการเรียนรู้และกิจวัตรการดำรงชีวิตเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งตรงตามธรรมชาติของหลักการเรียนรู้ที่ว่า *"ชีวิตคือการเรียนรู้และการเรียนรู้คือชีวิต"*

การจัดการเรียนรู้ด้วยวิถีนี้ เป็นการบูรณาการการเรียนรู้สาระวิชาต่างๆ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการเติบโตในวัยต่อมา และเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถดำรงความเป็นอยู่ด้วยการพึ่งตนเองได้ ไม่ต้องเริ่มต้นฝึกใหม่ ศักยภาพของนักการจัดการศึกษา ครู หรือ บุคลากรอื่นๆ ที่มีบทบาทการจัดการเรียนรู้ซึ่งมองเห็นการเรียนรู้ (Learning Visibility) และจัดโอกาสการเชื่อมโยงประสบการณ์จากภาคปฏิบัติ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการบันทึกเรื่องราวที่สามารถต่อยอดจากเรื่องหนึ่งไปสู่อีกเรื่องหนึ่ง ก่อให้เกิดเป็นเส้นสายทางเดินทางการเรียนรู้ เกิดผลงานการบันทึกหลากหลายอย่างเหมาะกับพัฒนาตามวัยของผู้เรียนในแต่ละระดับ เช่น ในระดับปฐมวัย ครูหรือผู้ใหญ่ที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ พาคิดพาใคร่ครวญประสบการณ์ตรงด้านต่างๆ ที่ได้ลงมือปฏิบัติมาด้วยการพูดคุยบอกเล่า แล้วเชื่อมเข้าสู่การวาดภาพ ผู้ใหญ่ใจดีช่วยบันทึกสาระเนื้อหาที่เด็กต้องการสื่อสาร เกิดแฟ้มผลงานที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามการรับรู้และการนำเสนอของผู้เรียนแต่ละคน

สภาพการเรียนรู้ดังกล่าว เป็นสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการครบถ้วนทุกด้าน และทั้งยังส่งเสริมพัฒนาการของสมองอย่างสมบูรณ์ จุดเชื่อมโยงของปลายประสาทเซลล์สมองแต่ละเซลล์ได้รับการกระตุ้นให้แข็งแรง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของพัฒนาสมรรถนะต่างๆ อย่างสมบูรณ์

สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์
ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย สถาบันอาศรมศิลป์

สารบัญ

๑ บทนำ ๙

งานสวนเชื่อมโยงเด็กกับธรรมชาติ ฤดูกาล และอาหารการกิน ๑๑

๒ บททำ ๑๕

ทำไมเด็กต้องทำงานสวน ๑๖

มาปลูกผักกันเถอะ ๒๕

- เพลง นิทาน เชื่อมโยงฤดูกาลกับอาหารการกิน ๒๖
- เปิดร้านขายผัก มีผักอะไรบ้างนะ ๒๗
- สนุกกับเมล็ดพันธุ์ ๒๙
- ปลูกสวนถาด ฝึกความรับผิดชอบ ๓๐
- สำรวจพื้นที่ เตรียมดิน ถอนวัชพืช ๓๑
- เพาะปลูก ๓๒
- ดูแลผักของเรา เรียนรู้ธรรมชาติและสรรพสัตว์ ๓๖
- เก็บเกี่ยวผลผลิต ช่วยกันทำ ปันกันกิน ๓๘

๓ บทแม่ครู ๔๓

บทบาทแม่ครู : ชวนทำ ชวนสังเกต ชวนคิด ๔๔

พาทำงานสวนให้เป็นการเรียนรู้แบบองค์รวม ๕๐

แบบสังเกตพัฒนาการ ๕๒

ภาคีเครือข่าย ๕๖

๑ บทนำ

เด็กจะรู้จักและเห็นคุณค่าของธรรมชาติได้อย่างไร
ถ้าเราไม่พาเด็กออกไปใกล้ชิดธรรมชาติ
ไม่พาให้เห็นความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงระหว่างตัวเองกับธรรมชาติ

เชื่อมโยงเด็กกับธรรมชาติ ฤดูกาล และอาหารการกิน

งานสวนเป็นการงานที่เชื่อมโยงเด็กกับธรรมชาติ ฤดูกาล และอาหารการกิน เด็กๆ ชอบกินผักอะไร ผักมาจากไหน ตลาดสด ตลาดในห้าง จากแปลงผักของเกษตรกร **จะดีแค่ไหน ถ้าเด็กๆ ได้ปลูกผักกินเอง**

แต่ไหนแต่ไรมา ครอบครัวไทยมักจะจัดสรรพื้นที่ว่างรอบบ้านเป็นสวนเล็กๆ เช่น หน้าบ้านปลูกดอกไม้ หลังบ้านไม่ไกลจากครัว ปลูกผักสวนครัว ถัดไปอีกหน่อยเป็นแปลงผักเล็กๆ เด็กๆ ในบ้านพลอยได้ *“ทำสวน”* ช่วยปลูก ช่วยรดน้ำ และถูกไหว้วานให้เก็บผักมาให้แม่ทำอาหารอยู่บ่อยๆ

โรงเรียนอนุบาลเป็นเสมือนบ้านอีกหลังของเด็กๆ แม่ครูสามารถจัดสรรพื้นที่เล็กๆ เป็นแปลงเกษตร (ถ้าไม่มีพื้นดิน เปลี่ยนเป็นปลูกในกระถางหรือกระบะแทนได้) พาเด็กๆ ปลูกดอกไม้ ปลูกผัก ทำสวน ชวนกันทำงานในบรรยากาศของการเล่น เล่นดิน เล่นน้ำ เล่นกับธรรมชาติ

เพราะเด็กเล็กๆ เรียนรู้ผ่านการเล่น

แปลงปลูกผัก = สนามเด็กเล่น

สนามเด็กเล่น...
ที่พาเด็กๆ ไปรู้จักธรรมชาติ

ดิน น้ำ สายลม แสงแดด เมล็ดพันธุ์ สรรพชีวิตในแปลงผัก

สนามเด็กเล่น...
ที่เด็กๆ ได้ลงมือเพาะปลูก

บ่มเพาะความใส่ใจในการดูแลพืชผักที่เขาปลูก

ผลผลิตจากน้ำพักน้ำแรงของเด็กๆ บวกกับความใส่ใจดูแล หมั่นรดน้ำ ถอนหญ้า พรวนดิน นำไป**สู่ความภาคภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าของตน คุณค่าของความใส่ใจ และคุณค่าของธรรมชาติ** ที่เป็นปัจจัยให้ผักเติบโตงอกงามจนมาเป็นอาหารให้เขาได้รับประทาน ยิ่งไปกว่านั้นยังแบ่งปันให้เพื่อนๆ พ่อแม่และคนในครอบครัวได้รับประทานอีกด้วย

สนามเด็กเล่น...
ที่แสนสดชื่น มีชีวิต

เป็นการลุ้นและการรอคอยที่ยิ่งใหญ่ ผักจะงอกไหม งอกแล้วจะโตไหม แมลงจะมากินผักไหม

สนามเด็กเล่น...ที่กินได้

ปลูกเล่นๆ แต่ได้กินจริง

สุขใจ ภูมิใจ
หนูปลูกผักกินเองได้

๒ บททำ

ผลจากการลงมือ “ทำ” สวน
มิได้มีแค่ผลผลิตที่กินได้ แต่ยังมีผลผลิตอีกมากมายจากการเรียนรู้
ที่จะงอกงามในใจเด็กๆ

ทำไมต้องทำงานสวน

เด็กๆ ยิ่งใกล้ชิดธรรมชาติ ก็ยิ่งได้เล่นได้เรียนรู้หลากหลาย แปลงปลูกผักเป็นห้องเรียนที่ท้าทายสำหรับเด็ก เพราะเป็นทั้งห้องทดลองที่น่าค้นหา เป็นห้องสมุดที่มีชีวิต เป็นห้องเล่น ห้องเสบียงอาหาร

เล่นสนุก ปลูกผัก ทำสวน

เป็นการเล่นที่เป็นการเป็นงานมากขึ้น

มีเป้าหมายชัดเจน ท้าทายความสามารถ

คือลงมือเพาะปลูกพืชผักไว้กินเอง

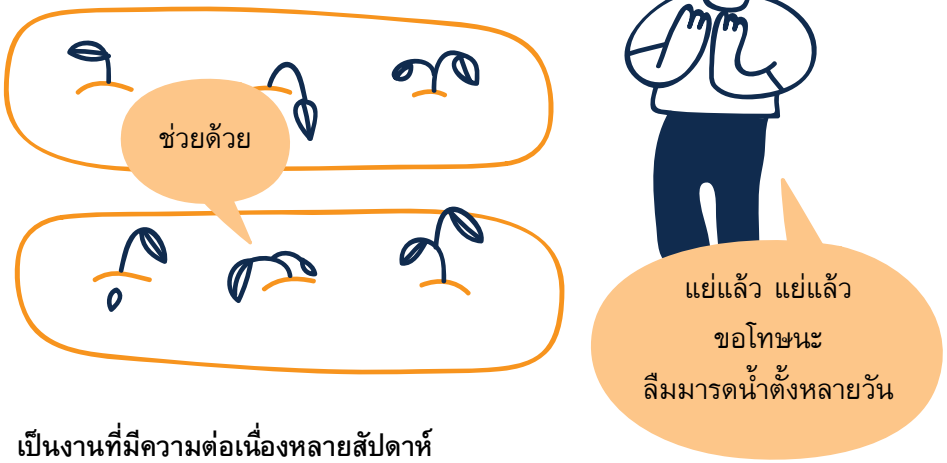

เป็นงานที่มีความต่อเนื่องหลายสัปดาห์

จึงเป็นการเล่นที่นำไปสู่**การเข้าใจความหมายของ** *“หน้าที่” “ความรับผิดชอบ”* เรียนรู้ที่จะ *“อดทนต่อความยากลำบาก”* จนสามารถอยู่กับการงานได้โดยไม่รู้สึกว่าต้องทน เข้าใจธรรมชาติของการทำงานสวน เห็นเป็นเรื่องปกติของการทำงาน

มองเห็น “เหตุ” และ “ผล ของการกระทำที่สะท้อนให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม

ต้นไม้มีชีวิต หากลืมรดน้ำ ขาดการใส่ใจดูแล ต้นไม้ก็เหี่ยวเฉา...ตาย

ยิ่งทำงานสวน ยิ่งดีต่อพัฒนาการในทุกๆ ด้าน

HEAD

- **ภาษา** ในธรรมชาติมีความหลากหลาย คลังคำศัพท์ยิ่งมีมาก
- **คณิตศาสตร์** จำนวน การนับ การกะประมาณ ลำดับ
- **วิทยาศาสตร์** แปลงผักเป็นห้องทดลอง ที่เด็กได้เรียนรู้ผ่านของจริงเรื่องจริง

HAND

- ทักษะด้านร่างกาย กล้ามเนื้อทำงานคล่องแคล่ว
- ทักษะEF ดึงประสบการณ์เดิมมาใช้ทำงาน รู้จักควบคุมอารมณ์ ควบคุมตนเองไม่ล้มเลิกกลางคัน ฝึกการวางแผน การทำงานต่อเนื่อง
- ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักแบ่งงาน แบ่งหน้าที่

HEART

- มีความรับผิดชอบ ใส่ใจดูแล
- มีน้ำใจ มีความเมตตาต่อสัตว์และสรรพชีวิต
- เห็นคุณค่าของสรรพสิ่งรอบตัว
- เห็นคุณค่าของตนเอง

“งานสวน”
ส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างเป็นองค์รวม
Holistic Development

ความรู้ (HEAD)

ภาษา : เพิ่มพูนคลังคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกผัก เช่น ชื่อผัก ชื่อสัตว์ที่พบในแปลงผัก อุปกรณ์ที่ใช้ คำศัพท์ที่ใช้อธิบายสิ่งที่เห็น สัมผัส คิด เข้าใจ เช่น (ดิน)แข็ง เหนียว นุ่ม ร่วน แฉะ เขียว(อ่อน) เขียว(เข้ม) พัฒนาการพูดสื่อสารที่เป็นประโยคจากการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อขอความช่วยเหลือ วางแผนและจัดการงานให้เสร็จ

คณิตศาสตร์ : การนับเลข การรู้ค่าของจำนวน การกะระยะ การจัดกลุ่ม/หมวดหมู่ การจัดลำดับ (ก่อน-หลัง, ๑ ๒ ๓ ๔...) การเพิ่ม-ลดจำนวน เรียนรู้วิธีวัดความยาวด้วยมือ หรืออุปกรณ์ง่ายๆ เช่น กิ่งไม้ เชือก เริ่มรู้จักเก็บข้อมูลเปรียบเทียบใหญ่กว่า เล็กกว่า สั้นกว่า ยาวกกว่า

วิทยาศาสตร์ : สังเกตเหตุและผลของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการปลูกผัก รู้ว่าแสงแดด น้ำ อากาศ และ(อาหารใน)ดิน คือปัจจัยให้พืชเติบโต

ทักษะ (HAND)

ทักษะด้านร่างกาย : เสริมสร้างความแข็งแรงและความคล่องแคล่วของกล้ามเนื้อมือ ฝึกการทำงานของกล้ามเนื้อมือ ตา สัมพันธ์กัน

ทักษะ EF (Executive Functions) :

- **ฝึกความจำใช้งาน (Working memory)** สามารถนำประสบการณ์เดิมหรือสิ่งที่เคยเรียนรู้มาก่อนมาใช้ในการทำงานหรือกิจกรรมใหม่ได้
- **ฝึกควบคุมตนเอง (Inhibitory Control)** สามารถควบคุมความต้องการของตนเองอย่างเหมาะสม เพราะงานสวนเป็นงานที่ต้องลงมือลงแรง ต้องเจอกับความเหนื่อย แดดร้อน ดินแฉะ เขาต้องฝึกควบคุมตัวเองที่จะไม่ล้มเลิกกลางคัน และอดทนทำสิ่งที่เริ่มจะไม่สนุกนี้ให้สำเร็จ
- **ฝึกควบคุมอารมณ์ (Emotional Control)** สามารถจัดการกับความไม่พอใจหรือไม่ได้ดั่งใจของตนเองได้อย่างเหมาะสม แล้วแสดงออกโดยไม่รบกวนผู้อื่น เช่น แดดร้อน แรกๆ เด็กอาจจะหงุดหงิด บ่นโวยวาย แต่เมื่อครูชวนคุยให้คลายอารมณ์ หนูร้อนหรือ ถ้าร้อนไปพักก่อนไหม หายร้อนแล้วค่อยมาทำต่อ ลองเปลี่ยนที่ไหม ที่อื่นอาจจะไม่ร้อนก็ได้นะ เด็กจะค่อยๆ คลายอารมณ์ เริ่มมองเห็นเพื่อนๆ ที่ทนร้อนโดยไม่บ่น เขาจะค่อยๆ เรียนรู้ที่จะควบคุมอารมณ์ของตนเองได้
- **ฝึกการใส่ใจจดจ่อ (Focus/Attention)** พยายามทำงานต่อเนื่องจนเสร็จในแต่ละขั้นตอน
- **ฝึกการวางแผน (Planning and Organizing)** มีการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ และลงมือทำงานตามที่วางแผนไว้ได้

ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น : รู้จักแบ่งงาน แบ่งหน้าที่ ช่วยเหลือกันทำงานจนเสร็จ

จิตสำนึกที่ดี (HEART)

มีความรับผิดชอบ รู้ว่าต้องรดน้ำผัก ต้องดูแลผักก่อน แล้วอดใจไว้เล่นทีหลัง เมื่อทำบ่อยๆ จะทำให้เด็กสามารถจัดการ *“สิ่งที่ต้องทำ”* กับ *“สิ่งที่อยากทำ”* ได้อย่างเหมาะสม

มีน้ำใจ มีความเมตตาต่อสัตว์และสรรพชีวิต

ใส่ใจดูแลสิ่งต่างๆ รอบตัว เพราะเห็นคุณค่าของการใส่ใจดูแลที่ทำให้พืชผักเจริญเติบโต

เห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ ที่เกื้อหนุนให้เขาเติบโต เด็กรู้ว่าตัวเขาเองก็เหมือนกับผักที่มีปัจจัยต่างๆ เกื้อหนุนจุนเจือให้เติบโตขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นแสงแดด น้ำ อากาศ อาหาร รวมทั้งพ่อแม่ที่คอยดูแลเขาด้วยความรักและใส่ใจ เหมือนกับที่เขาดูแลผัก ซึ่งจะทำให้เขาเห็นคุณเห็นค่าของสิ่งต่างๆ ที่เกื้อหนุนจุนเจือเขา

เห็นคุณค่าของผู้อื่น งานหลายอย่างต้องช่วยกันทำ เริ่มตั้งแต่การถอนหญ้า ไม่ได้ถอนครั้งเดียวเสร็จ ทำแล้วทำอีกๆ ได้ช่วยกันขุดดิน พรวนดิน ช่วยกันดูแลช่วงผักเจริญเติบโต ทำให้เด็กเรียนรู้การช่วยเหลือกัน มองเห็นคุณค่าของกันและกัน เพราะรู้ว่าเราต้องช่วยกันทำ งานจึงเสร็จได้

รับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสุข ภาคภูมิใจในตนเอง เมื่อมุมานะทำงานจนเสร็จ เห็นผลผลิตจากการลงแรงของตน ไม่ว่าจะเป็นดอกไม้ที่ผลิบาน หรือผักใบเขียวแสนอร่อย เด็กจะเกิดความภาคภูมิใจ และเติบโตไปด้วยความรู้สึกว่าตัวเขามีคุณค่าและมีความหมาย

มาปลูกผักกันเถอะ

มีอะไรให้เด็กๆ เล่นสนุกเยอะแยะเลย

๑. เพลง นิทาน เชื่อมโยงฤดูกาลกับอาหารการกิน

จุดประกายการเรียนรู้ของเด็กๆ ด้วยเพลง นิทาน บทกลอน เช่น นิทานเพลงเรื่องหัวผักกาดยักษ์ นิทานเรื่องเมล็ดพืชน้อย ซึ่งเป็นเรื่องราวในฤดูกาลช่วงปลายฝนต้นหนาวที่เหมาะกับการเพาะปลูก เด็กๆ ได้เห็นความสัมพันธ์ของฤดูกาลกับพืชผักที่เขากิน

ในนิทานเรื่องเดียวกัน แม่ครูสามารถใช้วิธีการเล่าที่หลากหลาย เช่น เล่าเป็นนิทานตั้งโต๊ะ (มีตุ๊กตาประกอบการเล่า) นิทานจากภาพ หรือทำเป็นนิทานวงกลม ให้เด็กๆ ได้เล่น ได้ร้อง และทำท่าทางประกอบนิทาน

เด็กจะซึมซับเรื่องราวจากนิทาน เห็นขั้นตอนการปลูก การดูแลรดน้ำ พรวนดิน ปัจจัยที่ทำให้ผักเติบโต การรู้จักอดทน รอคอย และการช่วยเหลือกัน ที่สามารถนำมาใช้กับการลงมือทำจริงของเขาได้

๒. เปิดร้านขายผัก มีผักอะไรบ้างนะ

จัดตลาดผักจำลอง ให้เด็กๆ ผลัดเปลี่ยนกันเล่นเป็นพ่อค้าแม่ค้าขายผัก ลูกค้ามาซื้อผัก เด็กจะได้รู้จักผักหลากหลายชนิด รู้จักผักแล้วก็ชวนพูดคุยถึงผักที่เด็กแต่ละคนชอบ ใครชอบกินผักอะไร ผักนั้นเอามาทำอาหารอะไรได้บ้าง ชวนกันเลือกผักมาทำอาหาร เช่น แกงจืดหัวไชเท้า ช่วยกันทำ ปันกันกิน แล้วจุดประกายการปลูกผักด้วยคำถาม

“เด็กๆ รู้ไหมว่าผักมาจากไหน”
“แล้วเด็กๆ คิดว่าเราจะปลูกผักกินเองได้ไหม”
“ถ้าได้ปลูกผัก เด็กๆ อยากปลูกผักอะไร”

๓. สนุกกับเมล็ดพันธุ์

- ให้เด็กๆ นำเมล็ดผักที่แต่ละคนเลือกมาจากบ้าน เด็กบางคนอาจไม่อยากปลูกผัก จะขอปลูกดอกไม้แทนก็ได้เช่นกัน แล้วชวนกันสังเกตเมล็ดพันธุ์แต่ละชนิดที่นำมา เช่น สี ขนาด รูปร่าง

- ทำเป็นเกมสนุกๆ เช่น นำเมล็ดพันธุ์ที่หลากหลายใส่รวมในถาดเดียวกัน แล้วให้เด็กๆ ตักเมล็ดพันธุ์ไปใส่ให้ตรงกับกล่องที่มีรูปของเมล็ดพันธุ์นั้นๆ ติดอยู่ เด็กๆ ได้เล่นสนุกกับเมล็ดพันธุ์ ทั้งยังได้ฝึกกล้ามเนื้อมือ ฝึกทักษะการสังเกตและการจำแนก

- ให้เด็กๆ บันทึกความรู้เรื่องเมล็ดพันธุ์ที่เขาจะปลูกเป็นภาพวาดระบายสี แล้วชวนพูดคุย (จากภาพ) ให้เด็กพูดอธิบายความรู้ความเข้าใจของเขา เช่น หนูวาดเมล็ดอะไร เอาเมล็ดพันธุ์นี้มาจากไหน ทำไมถึงอยากปลูกต้นนี้ รูปร่างเมล็ดมันเป็นอย่างไร สีอะไร

๔. ปลูกสวนถาด ฝึกความรับผิดชอบ

ก่อนลงแปลงจริง ทดลองปลูกสวนถาดหรือผักกระถางกันก่อน หรือเอาภาชนะเหลือใช้ เช่น ขวดนม ขวดน้ำดื่ม มาตัดทำเป็นกระถางก็ได้ โดยอาจจะปลูกรวมกันเป็นสวนถาดของห้อง แยกปลูกเป็นกลุ่มตามชนิดของผักที่เลือก หรือปลูกคนละกระถาง ตามแต่จะออกแบบ

เด็กๆ จะได้ฝึกความรับผิดชอบ เช่น รดน้ำ ยกสวนออกไปตากแดด ฝึกสังเกตและบันทึกความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รู้ว่าดิน น้ำ อากาศ เป็นปัจจัยที่ทำให้พืชเติบโต เช่น ผักที่ยกไปตากแดดใบเขียวกว่าผักที่วางไว้ในห้อง เด็กๆ คิดว่าน่าจะเป็นเพราะอะไร ความรู้จากนิทานและการสังเกตจะทำให้เด็กเริ่มเชื่อมโยงได้ว่าเป็นเพราะแสงแดดและอากาศนั่นเอง

๕. สำรวจพื้นที่ เตรียมดิน ถอนวัชพืช

พาเด็กๆ เดินเที่ยวสำรวจแปลงผักในโรงเรียน ชี้ชวนให้ดูพระอาทิตย์ สังเกตความร้อนที่โดนตัว ดูต้นไม้รอบๆ ดูลม ดูดิน ให้เด็กๆ ค่อยๆ เชื่อมโยงความรู้จากนิทานมาสู่ประสบการณ์จริง (ไม่ต้องบอกว่าสิ่งเหล่านี้คือปัจจัยให้พืชเติบโต เพียงชี้ชวนให้เด็กสังเกต)

จากนั้นพาเด็กๆ ลงแปลงผักที่จะปลูก ชวนเด็กๆ ช่วยกันคิดและวางแผนว่าจะต้องทำอะไรบ้าง แล้วช่วยกันทำงานตามที่วางแผนไว้ เช่น ถอนหญ้า พรวนดิน ขนใบไม้หมักมาบำรุงดิน โดยแม่ครูช่วยเตรียมอุปกรณ์ สอนใช้อุปกรณ์ พาทำทำเป็นตัวอย่าง และคอยระวังความปลอดภัยอยู่ใกล้ๆ

๖. เพาะปลูก

แปลงพร้อมแล้ว แต่ผักที่เด็กๆ เลือกปลูกมีหลายชนิด ให้เด็กออกแบบและวางแผนร่วมกันว่าจะปลูกอะไรตรงไหน แล้วลงมือปลูกเมล็ดผักของตนเองในพื้นที่ที่กำหนด หรืออาจจะนำต้นอ่อนในสวนถาดมาปลูกก็ได้ โดยให้อิสระเด็กเลือกวิธีปลูกของเขาเอง บางคนใช้นิ้วเจาะดิน บางคนไม่อยากให้มือเปื้อนดิน ก็ใช้ช้อนปลูก หรือไปหาไม้มาปักให้เป็นรู แล้วเอาเมล็ดหยอดลงไป เอาดินกลบ บางคนไม่เคยทำ แม่ครูก็พาทำไปด้วยกัน ให้เขาได้เห็นวิธีการว่าทำอย่างไร เพราะเด็กเล็กๆ เรียนรู้จากการเลียนแบบ

เสร็จแล้วนำป้ายรูปผักหรือดอกไม้ที่เด็กๆ วาดปักไว้ในบริเวณที่ปลูก เป็นหมุดหมายให้รู้ว่าใครปลูกต้นอะไร อยู่ตรงไหน รวมทั้งวาดผังแปลงผักขนาดใหญ่ติดไว้ที่ห้องให้เด็กๆ เห็นภาพว่าในแปลงผักของพวกเขามีพืชผักอะไรบ้าง แล้วสิ่งที่เขาปลูกอยู่ตรงไหนในแปลง

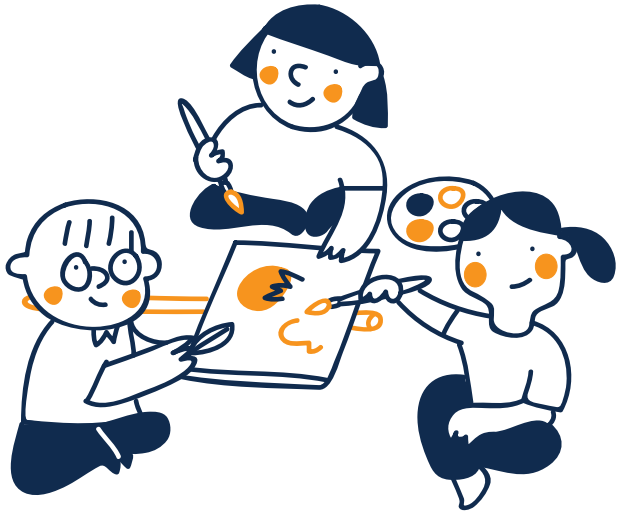

ปลูกผักหลายชนิดดีอย่างไร

- เป็นการเรียนรู้ที่เริ่มจากตัวเด็ก เด็กได้เลือกปลูกสิ่งที่เขาสนใจ
- พืชพรรณที่หลากหลาย ขยายโลกการเรียนรู้ให้กว้างขึ้น เช่น ลักษณะของต้นและใบที่แตกต่างกัน ทั้งรูปร่าง สี ขนาด ระยะเวลาการเติบโตของพืชแต่ละชนิด เช่น ข้าวโพดโตช้ากว่าผักกาด
- ช่วยให้เด็กๆ เข้าใจความแตกต่างและหลากหลายในธรรมชาติ เชื่อมโยงความหลากหลายของพืชพรรณ สู่ตัวเขาและเพื่อนพี่น้องในห้องที่หลากหลายแตกต่างกัน

โรงเรียนอนุบาลไม่ใช่โรงงานอุตสาหกรรม ไม่จำเป็นต้องปลูกผักอย่างเดียวก็ได้

“แปลงเรามีพืชผักหลายชนิดมาก เพราะเราบอกเด็กๆ ว่าใครอยากปลูกอะไร ก็เอาเมล็ดมา เขาก็เอามากันหลากหลายตามชอบเลย ซึ่งมันจะขึ้นไม่เท่ากัน เด็กเขาก็เรียนรู้ว่าผักแต่ละชนิดไม่เหมือนกัน แล้วพอปลายเทอมที่เราชวนเขาคุย เขาเชื่อมโยงได้ว่าเขาแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน ผักก็เหมือนพี่โต พี่กลาง น้องเล็ก ที่โตไม่เท่ากัน”

ครูเรวดี ดุงศรีแก้ว ครูใหญ่ฝ่ายอนุบาล โรงเรียนรุ่งอรุณ

๗. ดูแลผักของเรา เรียนรู้ธรรมชาติและสรรพสัตว์

ปลูกแล้วก็ต้องใส่ใจดูแลให้พืชผักเจริญงอกงาม ช่วยกันรดน้ำเช้า-เย็น ถอนหญ้า พาเด็กๆ ลงแปลงผักทุกสัปดาห์ แล้วชี้ชวนสังเกตสิ่งต่างๆ ในแปลงผัก

- ชวนสังเกตแสงแดด ลม (อากาศ) ดิน น้ำ ชวนพูดคุยว่าอะไรทำให้ผักเติบโต เด็กๆ จะเชื่อมโยงความรู้ก่อนหน้านี้มาเป็นความเข้าใจว่าอะไรคือปัจจัยให้พืชเติบโต
- ชวนสังเกตและวัดขนาดต้นผักในแต่ละสัปดาห์ ผักหนูเริ่มโตหรือยัง ใบยาวแค่ไหนแล้ว โดยให้เด็กๆ เลือกวิธีวัดของเขาเอง เด็กส่วนใหญ่จะใช้ตัวเอง เช่น นิ้วมือ มือ แขน ผักบุ้งโตเท่าศอกหนูแล้ว ใบมันยาวเท่านิ้วหนูแล้ว เด็กบางคนไปหากิ่งไม้มาวัด บางคนใช้เชือก ชวนเด็กๆ สังเกตการเจริญเติบโตที่แตกต่างกันไปในแต่ละสัปดาห์ โดยบันทึกด้วยการวาดภาพและพูดคุยสื่อสารความรู้ความเข้าใจ
- เมื่อผักเริ่มโต สัตว์นานาชนิดจะเริ่มเข้ามาที่แปลงผัก ธรรมชาติของเด็กจะสนใจสัตว์ บางทีอาจจะมากกว่าผักที่ปลูกเสียอีก เป็นโอกาสอันดีที่แม่ครูจะชวนเด็กๆ เรียนรู้เรื่องสัตว์ในแปลงผัก เช่น ชื่ออะไร ลักษณะมันเป็นอย่างไร เด็กๆ คิดว่ามันมาทำอะไรในแปลงผักของเรา ตัวไหนมีพิษที่ต้องระวัง เช่น ตะขาบตัวเล็กๆ แล้วต้องระวังอย่างไร พาเชื่อมโยงสู่การอยู่ร่วมกันของคนพืชสัตว์ บ่มเพาะความเมตตาต่อสรรพสัตว์ แล้วบันทึกความรู้ด้วยการวาดภาพ

“เราเป็นคนกลัวคางคก วันนั้นเจอคางคกในแปลงผัก ก็บอกเด็กๆ ว่าช่วยไล่ไปที ครูกลัว เด็กๆ เขาน่ารักมาก เขาสอนเราว่า ไม่ต้องกลัว ไม่ต้องไปไล่มัน คางคกมันมาช่วยกินแมลงที่เยอะเกินไป มันมาช่วยเรานะ”

ครูเรวดี ดุงศรีแก้ว ครูใหญ่ฝ่ายอนุบาล โรงเรียนรุ่งอรุณ

๘. เก็บเกี่ยวผลผลิต ช่วยกันทำ ปันกันกิน

ช่วยกันคิดว่าจะเอาผักมาทำอาหารอะไรดี ช่วยกันหาวิธีทำ เช่น แม่ครูพาอ่านจากหนังสือ เด็กๆ กลับไปถามจากพ่อแม่ แล้วชวนกันไปเก็บผักมาช่วยกันทำอาหารและปันกันกิน เก็บผักที่เหลือกลับไปฝากพ่อแม่ที่บ้าน หรือจัดกิจกรรมวันกินผัก ชวนพ่อแม่มาช่วยลูกๆ เก็บผักมาทำอาหารและรับประทานด้วยกัน จะยิ่งเพิ่มความภาคภูมิใจให้กับคนปลูกผักตัวน้อยๆ

“เด็กๆ เขาได้เรื่องความรับผิดชอบ รู้ว่าเราปลูก เราต้องดูแลเขาก่อน ใครมาเช้าจะได้ลงแปลงรดน้ำผัก เด็กๆ ก็มากันแต่เช้า ก่อนกลับบ้าน บางคนขอไปดูแลแปลงผักก่อน วันหยุดเสาร์อาทิตย์ ผักเราเริ่มโต ก็คุยกันว่า ถ้าฝนไม่ตกจะทำอย่างไร ผักเราจะกินน้ำที่ไหน เด็กที่บ้านอยู่ใกล้โรงเรียน เขาก็อาสามารดน้ำผัก สื่อให้เห็นว่าเขาใส่ใจและรับผิดชอบ ซึ่งเกิดขึ้น อย่างต่อเนื่องจนผักโตและเก็บมากินได้”

ครูพัชรีย์ เพลินเพลงเพราะ ครูอนุบาลโรงเรียนรุ่งอรุณ

“เราลงแปลงผักกันแล้วเจอว่าใบผักของเราเป็นรู ไม่รู้ว่าตัวอะไรทำให้ใบผักของเราหายไป ก็ชวนเด็กๆ คิดต่อว่าจะทำอย่างไรกันดีจึงจะป้องกันไม่ให้แมลงเหล่านี้มากินผักของเรา เด็กคนหนึ่งพูดขึ้นว่า ไม่ต้องป้องกันหรอกครู เขากินไม่หมดหรอก ยังเหลือให้เรากินอีกเยอะ เราก็ได้เห็นน้ำใจของเขา ได้เห็นจิตใจที่รู้จักแบ่งปัน เป็นคุณค่าที่เขาได้จากการปลูกผัก”

ครูพัชรีย์ เพลินเพลงเพราะ ครูอนุบาลโรงเรียนรุ่งอรุณ

๓ บทแม่ครู

บทบาทแม่ครู

ชวนทำ ชวนสังเกต ชวนคิด

- **จุดประกายด้วยเพลง นิทาน การเล่นต่างๆ** จัดตลาดผักจำลองให้เด็กๆ ได้สนุกกับการซื้อขายผักและรู้จักผักต่างๆ
- **ให้เด็กเลือกพืชผักที่จะปลูกเอง** เป็นการเรียนรู้ที่เริ่มจากตัวเด็ก ผักหลายชนิด เด็กก็ได้เรียนรู้มากขึ้น
- **ช่วยวางแผนการปลูก** เช่น ต้นอะไรควรปลูกตรงไหน ต้นไหนสามารถปลูกด้วยกันหรือปลูกใกล้กันได้
- **แนะนำวิธีการใช้อุปกรณ์ที่ถูกต้อง รู้วิธีหยิบ วิธีจับ วิธีใช้** ใช้อย่างไรให้ปลอดภัยสำหรับตัวเองและคนอื่น พื้นที่ตรงไหนควรใช้ ตรงไหนไม่ควรใช้ แล้วให้เด็กลงมือทำทุกขั้นตอน แม่ครูก็ทำไปด้วยกัน แล้วคอยระวังความปลอดภัยอยู่ใกล้ๆ
- **พาทำให้เป็นเรื่องสนุก เป็นเรื่องที่ทำด้วยกัน** งานเตรียมแปลงผักเป็นการงานที่เหนื่อย เด็กบางคนอาจทำได้ไม่นาน หรือบางคนไม่ใช่แค่เหนื่อย แต่มีความติดขัดบางอย่าง เช่น ไม่ชอบความสกปรก ไม่ชอบดิน ไม่ชอบอะไรแฉะๆ แม่ครูต้องสังเกตและชวนทำไปด้วยกัน ไม่บังคับ ไม่กะเกณฑ์ว่าทุกคนต้องทำเหมือนกัน ทำเท่าๆ กัน แต่ให้เด็กทำในสิ่งที่เขาพอจะทำได้ก่อน เมื่อทำไปเรื่อยๆ เขาจะค่อยๆ คลายความติดขัดของเขาได้เอง เด็กคนไหนเหนื่อยก็ให้พัก หรือรอจนกว่าเพื่อนจะทำงานเสร็จแล้วค่อยไปเล่นพร้อมกัน เพราะเป้าหมายของเราคือ เด็กได้ทำงานด้วยกัน รู้ว่าเป็นงานของทุกคนและทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกัน
- **ชื่นชมสิ่งที่เด็กทำได้ แม้เป็นความสำเร็จเล็กๆ** เพื่อเสริมแรงด้านบวก และสร้างการนับถือตัวเอง
- **พาเด็กล้างเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย**
- **ชวนมอง ชวนสังเกต เปิดพื้นที่ให้เด็กคิดด้วยคำถาม**ที่ชี้ชวนให้เด็กได้อธิบายสิ่งที่เห็น
- **ชวนเด็กๆ ล้อมวงถอดบทเรียนจากการทำสวน** พาเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้จากการทำสวนเข้ากับตนเอง เช่น ให้เด็กการวาดภาพบันทึกการเรียนรู้ แล้วชวนคุยให้เด็กอธิบายภาพที่วาด แม่ครูช่วยเขียนบันทึกเพื่อประเมินความรู้และพัฒนาการของเด็ก

“เราจะไม่พูดว่า ดูสิเห็นไหม ใบมันเป็นสีเขียว เรียว ยาว แต่เราจะพูดให้เด็กสังเกตเอง ดูสิ ใบมันเป็นยังไงนะ ถ้าเด็กตอบ เราก็เอาคำตอบของเขามาถามต่อ ให้เขาได้พูดอธิบายสิ่งที่เห็น ความรู้ด้านภาษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ มันจะเกิดขึ้นเอง แต่อย่าคาดหวังว่าเขาจะได้ทุกคน มันยังไม่ได้ทุกคนหรอก แต่พอคนหนึ่งพูดขึ้นมา คนอื่นๆ ก็ได้ยินได้ฟัง เก็บสะสมไว้ก่อน แล้วเดี๋ยวเขาจะทำความเข้าใจของเขาเอง”

ครูจินตนา นำศิริโยธิน ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายอนุบาล โรงเรียนรุ่งอรุณ

“เด็กบางคนเราเห็นแล้วว่าเขาไม่ชอบดิน เราก็แกล้งเอาดินไปโดน เขาก็จะบ่น อย่าโดนสิ เราก็ ขอโทษๆ ทำให้เป็นเรื่องสนุกๆ แกล้งนิดๆ หน่อยๆ แต่เราจะไม่บังคับ ก็เพียงทำไปด้วยกัน คนไหนชอบก็จะง่วนอยู่กับงาน แต่คนที่ไม่อยากทำ จะทำนิดๆ หน่อยๆ แล้วเริ่มเดินออกมาข้างๆ เสียงมาแล้ว พอหรือยังล่ะ เล่นได้หรือยัง เราก็ชวนให้อยู่ด้วยกันก่อน เขาจะไม่เปลี่ยนแปลงทันทีทันใดหรอก แต่เขาอยู่ด้วย ใครทำอะไรเขาก็เห็น แล้วเขาจะช่วยในสิ่งที่ช่วยได้ เช่น หยิบของให้ เพื่อนถอนหญ้า คนกลัวเลอะก็ขอส้อมพรวน เด็กๆ เขาไม่ถึงกับไม่เอาอะไรหรอก เพราะเขาก็ต้องการการยอมรับ เขาจะพยายามทำในสิ่งที่ทำได้ เราก็มีหน้าที่ชวน”

ครูจินตนา นำศิริโยธิน

ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายอนุบาล โรงเรียนรุ่งอรุณ

ทำอย่างไรให้เข้าถึง “คุณค่า”
พาทำงานสวน ให้เป็นการเรียนรู้แบบองค์รวม

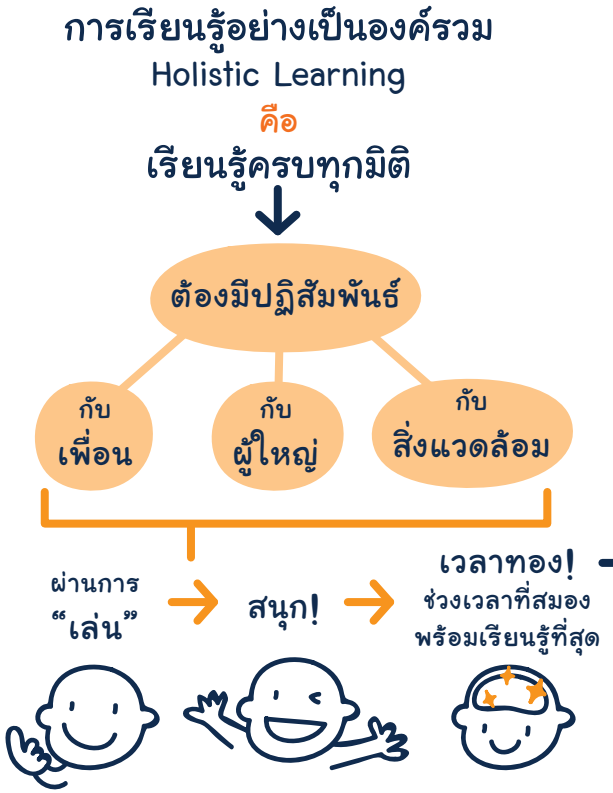

- **ความรู้ด้านภาษา** : ในธรรมชาติมีความหลากหลาย คลังคำศัพท์ยิ่งมีมาก ชื่ออุปกรณ์ต่างๆ
- **ความรู้ด้านคณิตศาสตร์** :จำนวน การนับ การกะประมาณ ลำดับขั้นตอนการทำงาน
- **ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์** : แปลงผักเป็นห้องทดลอง ที่เด็กได้เรียนรู้ผ่านของจริง เรื่องจริง

- **ทักษะด้านร่างกาย** : กล้ามเนื้อมือ ตา สัมพันธ์
- **ทักษะ EF** : ดึงประสบการณ์เดิมมาใช้ทำงาน รู้จักควบคุมอารมณ์ ควบคุมตนเองไม่ล้มเลิกกลางคัน ฝึกการวางแผน การทำงานต่อเนื่อง
- **ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น** รู้จักแบ่งงาน แบ่งหน้าที่

- มีความรับผิดชอบ ใส่ใจดูแล
- มีความอดทน ก้าวผ่านความเหนื่อย ความหงุดหงิด
- เห็นคุณค่าของการทำงาน และคุณค่าในตัวเอง

- มีน้ำใจ มีความเมตตาต่อสัตว์และสรรพชีวิต
- เห็นคุณค่าของสรรพสิ่งรอบตัว

งานสวน เป็น**การเล่นที่เป็นการเป็นงานมากขึ้น**
มีเป้าหมายชัดเจน ท้าทายความสามารถ คือลงมือเพาะปลูกพืชผักไว้กินเอง

เป็นงานที่มีความต่อเนื่องหลายสัปดาห์
จึงเป็นการเล่นที่นำไปสู่**เข้าใจความหมายของ *“หน้าที่” “ความรับผิดชอบ”***
เรียนรู้ที่จะ ***“อดทนต่อความยากลำบาก”*** จนสามารถอยู่กับการงานได้โดยไม่รู้สึกว่าต้องทน เข้าใจธรรมชาติของการทำงานสวน เห็นเป็นเรื่องปกติของการทำงาน

ยิ่งเปิดโอกาสให้เด็กลงมือทำงาน
ยิ่งส่งเสริมพัฒนาการ

แบบสังเกตพัฒนาการ

ชื่อ.....อายุ.....ปี

งาน/กิจกรรม: .....

ความรู้ทางภาษา: สังเกตการพูดคุยขณะทำงานร่วมกับครูและเพื่อน

- **การเข้าใจความหมาย** คำที่ครูเน้นให้เกิดความเข้าใจจากงานนี้มีอะไรบ้าง ระบุ.....
  .....
- **การพูดสื่อสารเป็นประโยค**กับเพื่อนๆ และครู ขณะทำงานเป็นอย่างไร ลักษณะประโยค.....
  .....
- อื่นๆ.....

ความรู้ทางคณิตศาสตร์: ลำดับ ขั้นตอน จำนวน การจัดกลุ่ม

- การทำงานตามลำดับขั้นตอน.....
  .....
- การนับจำนวน .....
- การจัดกลุ่ม .....
- อื่นๆ.....

ความรู้ทางวิทยาศาสตร์:

- ความช่างสังเกตของเด็ก.....
- ตั้งคำถาม.....
- เรื่องที่เด็กสนใจ.....
- อื่นๆ.....

ทักษะด้านร่างกาย:

- กล้ามเนื้อ.....
- มิติสัมพันธ์ (การทำงานร่วมกันของส่วนต่างๆ) เช่น.....
  .....
- อื่นๆ.....

ทักษะEF:

- ความจำใช้งาน.....
- ความคิดยืดหยุ่น พลิกแพลง.....
- การควบคุมตนเองทำงานจนสำเร็จ .....
- การวางแผน.....
- อื่นๆ.....

ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น:

- การสร้างปฏิสัมพันธ์.....
- การแก้ปัญหา.....
- อื่นๆ.....

- มีวินัยในตัวเอง (รู้เวลา รู้หน้าที่).....
- รู้ศักยภาพของตัวเอง .....
- ภูมิใจ เห็นคุณค่าในตัวเอง .....
- มีน้ำใจช่วยเหลืองานส่วนรวม .....
- อื่นๆ.....

ตัวอย่าง แบบสังเกตพัฒนาการ

ชื่อ.....น้องดิน.....อายุ.....๔.....ปี

งาน/กิจกรรม: .....ชวนเดินเล่นสำรวจแปลงผักของรุ่นพี่ เตรียมทำแปลงผักประจำห้องของเราเอง.....

ความรู้ทางภาษา: สังเกตการพูดคุยขณะทำงานร่วมกับครูและเพื่อน

- **การเข้าใจความหมาย** คำที่ครูเน้นให้เกิดความเข้าใจจากงานนี้มีอะไรบ้าง ระบุ.....รู้จักส่วนต่างๆของต้นไม้ เช่น ใบ ดอก ต้น.ชื่อผัก ชื่อต้นไม้ ชื่อแมลง.....
- **การพูดสื่อสารเป็นประโยค**กับเพื่อนๆ และครู ขณะทำงานเป็นอย่างไร ลักษณะประโยค.....ใช้ประโยคที่มีครบทั้งประธาน กิริยา กรรม สามารถสื่อสารเป็นประโยคยาวๆ บอกเล่าสิ่งที่เห็น ให้เพื่อนฟังได้อย่างสนุกสนาน.....
- อื่นๆ.....

ความรู้ทางคณิตศาสตร์: ลำดับ ขั้นตอน จำนวน การจัดกลุ่ม

- การทำงานตามลำดับขั้นตอน.....
- การนับจำนวน .....บอกจำนวนแมลงที่พบเจอได้.....
- การจัดกลุ่ม .....บอกเล่าจัดกลุ่มสิ่งที่เจอในน้ำ ในดิน สิ่งที่บิน.....
- อื่นๆ.....

ความรู้ทางวิทยาศาสตร์:

- ความช่างสังเกตของเด็ก.....ช่างสังเกต อยู่นิ่งๆ ดูตั๊กแตนกินใบไม้รู้ว่าต้นไม้ที่ไม่ได้รดน้ำจะเหี่ยว.....
- ตั้งคำถาม.....ทำไมตั๊กแตนกระโดดได้ไกลจัง...เต่าทองมาทำอะไรที่ใบไม้.....
- เรื่องที่เด็กสนใจ.....
- อื่นๆ.....

ทักษะด้านร่างกาย:

- กล้ามเนื้อ.....แขนขา มีความคล่องแคล่วในการเดิน มีความระมัดระวังไม่ลื่น ไม่ล้ม.....
- มิติสัมพันธ์ (การทำงานร่วมกันของส่วนต่างๆ) เช่น.....
- อื่นๆ.....มีสายตาที่ช่างสังเกตสิ่งมีชีวิตเล็กๆ.....

ทักษะEF:

- ความจำใช้งาน.....จำชื่อแมลงที่เคยพบเจอจากประสบการณ์เดิมได้ จำผักที่เคยกินได้เชื่อมโยงกับผักที่เห็นได้เช่นผักบุ้ง.....
- ความคิดยืดหยุ่น พลิกแพลง.....
- การควบคุมตนเองทำงานจนสำเร็จ ..สนุกตื่นเต้นจนพูดไม่หยุด.เพื่อนช่วยสะกิดเตือน.
- การวางแผน.....เสนออยากทำแปลงผักรูปวงกลมเล็กๆ หลายๆวง.....
- อื่นๆ.....

ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น:

- การสร้างปฏิสัมพันธ์.....ช่างเจรจา ชี้ชวนให้เพื่อนดูแมลงที่ตัวเองสังเกตพบ.....
- การแก้ปัญหา.....น้ำเปียกรองเท้า เสนอว่าคราวหน้าเราควรจะเอารองเท้าบูทมา.....
- อื่นๆ.....

- มีวินัยในตัวเอง (รู้เวลา รู้หน้าที่).....สนุกจนลืมเวลา เพื่อนช่วยสะกิดเตือน.....
- รู้ศักยภาพของตัวเอง .....รู้ว่าตัวเองรู้จักแมลงเยอะมาก.....
- ภูมิใจ เห็นคุณค่าในตัวเอง .....ภูมิใจ เมื่อเพื่อนๆ มาถามว่านั่นตัวอะไร.....
- มีน้ำใจช่วยเหลืองานส่วนรวม .....เป็นผู้ช่วยครูในด้านแมลง.....
- อื่นๆ.....มีความใฝ่รู้เรื่องแมลงมากเป็นพิเศษ.....

ภาคีเครือข่าย

- โรงเรียนรุ่งอรุณ
  โทร ๐-๒๘๗๐-๗๕๑๒-๓ โทรสาร ๐-๒๘๗๐-๗๕๑๔
  https://www.roong-aroon.ac.th/
  https://www.facebook.com/roongaroonschool

- อนุบาลบ้านรัก
  โทร ๐-๒๓๙๒-๘๘๐๗
  https://www.facebook.com/Anubarnbaanrak/

- มูลนิธิสนามเด็กเล่นสร้างปัญญา
  https://www.facebook.com/wisdom.playground.foundation/

- โครงการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก โดยหลักสูตรศึกษาศาสตร์ สถาบันอาศรมศิลป์
  โทร ๐-๒๔๙๐-๔๗๔๘-๕๔
  www.arsomsilp.ac.th

- สำนักพิมพ์สานอักษร
  https://www.facebook.com/saanaksornbook/

ครูหัวใจใหม่

โครงการสื่อสร้างสรรค์
เพื่อการเรียนรู้อย่างองค์รวม

หนังสือชุด
ครูชุมวัย หัวใจแม่

ดาวน์โหลดหนังสือ
และรับชมวิดีทัศน์
www.holisticteacher.net

ชุดวิดีทัศน์สื่อสร้างสรรค์
การศึกษาองค์รวม (ครูหัวใจใหม่)
Arsomsilp Channel